

Lembranzas de Ánxel Casal

Isaac Díaz Pardo

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

DÍAZ PARDO, ISAAC (2012 [2007]). “Lembranzas de Ánxel Casal”. En Alfonso Mato (coord.), *Ánxel Casal, un editor para un país. Catálogos de Lar e Nós*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega e Seminario de Estudos Galegos, 9-10. Reedición en *poesiagalega.org. Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*. <<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/1707>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

DÍAZ PARDO, ISAAC (2007). “Lembranzas de Ánxel Casal”. En Alfonso Mato (coord.), *Ánxel Casal, un editor para un país. Catálogos de Lar e Nós*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega e Seminario de Estudos Galegos, 9-10.

* Edición dispoñíbel desde o 10 de xaneiro de 2012 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Lembranzas de Ánxel Casal

Non sei por que me tocou estar presente en tantas cousas que teñen que ver co movemento renovador da identidade galega, que pasa polo Estatuto de autonomía de Galicia do ano 1932, plebiscitado en 1936, e a desfeita de xullo deste último ano. A culpa, sen dúbida, tivoa meu pai, que no ano 1920 veu para Santiago de Compostela, onde nacín eu. O meu proxenitor, que tiña unha entrañable amizade con Ánxel Casal e unha grande identificación cos fundadores das Irmandades da Fala, xa colaborara na Coruña coas editoriais Lar e Nós.

En 1923 fúndase en Santiago o Seminario de Estudos Galegos; aínda que a súa idea parte dos nove rapaces universitarios que peregrinaron a Ortoño, outra xente con poder decisorio veu prestar o seu esforzo para converter a idea en realidade: os catedráticos Cotarelo e Cabeza de León e un personaxe excepcional como Ánxel Casal foron fundamentais para o desenvolvemento da institución. Cando Castelao subliña a importancia de Casal por riba de todos nós, coído que está relembando non só o renovador do libro galego, senón tamén a importancia que para Galicia tivo o seu traballo como rexistrador e divulgador do labor do Seminario de Estudos Galegos.

A relación do meu pai co Seminario e con Casal, e con todas as xentes que estes arrastraban, puxo diante dos meus ollos personaxes sobranceiros da nosa terra, pois o Seminario converteuse nunha atracción imparable para as persoas preocupadas por Galicia: Vicente Risco, Otero Pedrayo, Arturo Noguerol, Xaquín Lorenzo, Castelao, Bóveda, Osorio Tafall, Paz Andrade, Xoán González del Valle, Xaime Quintanilla, Rafael Dieste, Parga Condal, os Carré Alvarells, etc., así como Bal y Gay, que coa súa colaboración no Instituto de Estudios Históricos, no estudo do cancionero galego, incorporou a Martínez Torner ao labor do Seminario.

Á miña casa, sobre todo a que se coñece co apelativo da Casa da Tumbona, viñan xentes do norte e do sur con preocupacións nacionalistas, como buscando un acordo coa persoa, meu pai, que trouxera a voz das Irmandades da Fala a Santiago. Eu era un rapaz que observaba aquilo sen entendelo, mais gardo no peto da memoria algunhas anécdotas que co tempo adquiriron significado para min.

No ano 1930 as cousas cambiaron. Meu pai foise para América, como escenógrafo e algo máis da Coral de Ruada, e levou como presentador do coro a Salvador García Bodaño. Desde o ano 1920 vivíramos no número 20 da rúa das Hortas, mais en 1930 mudámonos a unha pequena casa da rúa de Carretas. Meu pai deixoulle a Ánxel Casal a casa das Hortas, a onde trasladou, contra a primavera de 1931 e desde A Coruña, a

editorial e imprenta Nós. Diversos motivos obrigaron a Casal a este traslado, o máis evidente, estar a carón do Seminario de Estudos Galegos, pois as publicacións da institución movían moito chumbo. Durante dous anos, a editorial e imprenta Nós tivo o seu domicilio na rúa das Hortas, ata a súa instalación no ben coñecido e céntrico local da rúa do Vilar, 15, onde se xuntaban con Casal os seus moitos amigos escritores.

Mentres Casal editaba, a súa dona, María Miramontes, cosía. Mais María non era unha modista calquera. Eu escoitaba falar da súa sona na miña casa. Semella que xa na Coruña cubrira un sector de alta costura e, logo en Compostela, seguiu vestindo a donas distinguidas. O matrimonio viviu entre 1933 e 1936 no hoxe número 16 –por entón coido que era o número 18- do Inferniño de Arriba –agora, a abundancia de xente fina chámalle Avenida de Rajoy, aínda que segue sendo pouco máis que un canellón. A gran ventá da habitación, cunha cortina que se ve desde o exterior, onde María Miramontes tiña a súa sala de probas, no baixo da casa, curiosamente segue igual que daquela. Para min esta casa era moi familiar pois ía moi a miúdo con recados do meu pai para Casal. Tense dito que do taller de costura de María Miramontes saíron algúns cartos para axudar no labor heroico que sostíña o seu home coa editorial Nós.

Isaac Díaz Pardo